

Nieuwsbrief 'Altijd Jarig'

Uitgave van de archiefwerkgemeenschap 'Altijd Jarig'
van KSA Noordzeegouw.

Eindredactie: Thomas Verniest

nummer 8, maart 2015

Versijnt minstens eenmaal per jaar.

Je vindt de vorige Nieuwsbrieven en ook deze, in kleur nog wel, op www.ksanoordzeegouw.be
Klik 'werkgemeenschappen' aan, dan 'Altijd Jarig' en je vindt er de nieuwsbrieven terug.

1. Een jeugdbeweging met een missie (1937-1957)

Deze bijdrage is de tweede in een reeks van professor emeritus Louis Vos over de geschiedenis van KSA Noordzeegouw. De eerste aflevering verscheen onder de titel '1. De ontstaansgeschiedenis van KSA Noordzeegouw' in *Nieuwsbrief 'Altijd Jarig'*, nr. 7, maart 2014, p. 1-5.

Al voor de oorlog kende de gedachte om de KSA uit te bouwen tot een echte jeugdbeweging veel aanhang. Dat was minder sterk in West-Vlaanderen, waar gowproost Dubois, die tevens algemeen proost was van de Katholieke Actie (KA) voor de jeugd, vasthield aan zijn visie op een puur apostolische beweging, gevoed door studieringen, tijdschriften, gowdagen, bedevaarten en optochten. Het uniform reserveerde hij voor KSA, de Vlaamse beweging hoorde thuis in de bonden van het Jong-Volksche Front. Openluchtactiviteiten en uitbouw van een groepsleven kregen nauwelijks aandacht.

Schilderij Karel Dubois met achter hem KSA'ers in opmars.

De pioniers zaten in Oost-Vlaanderen (eind jaren '30).

De keuze voor de jeugdbewegingsmethode kwam er eerst in KSA Bisdome Gent via het *Guldensporenprogramma* van juli 1937. Het wilde KSA omvormen tot een volwaardige jeugdbeweging ten dienste van de Katholieke Actie. Dat kon gebeuren door de leden zichzelf te laten ontplooiën en hen via het beleven van de 'Wet van Jong-Vlaanderen' te brengen tot een 'Jong-Vlaamse christelijke levensstijl'. Dat werd uitgewerkt met eigen programma's voor de jongeren en de + 14 jarigen die in Oost-Vlaanderen en Limburg (zoals in het AKVS) werden aangeduid als 'Knapen' en 'Kerels', maar in West-Vlaanderen, Antwerpen en Brabant bekend stonden als 'Klaroeners' en 'Hernieuwers'. Om de omslag te accentueren veranderde de gow KSA Bisdome Gent toen haar naam in 'Jong-Vlaanderen'.

De inspiratie voor 'Jong-Vlaanderen' kwam uit drie bronnen. Er was de overname van de opdracht van de oude katholieke studentenbeweging, die een voorhoede wilde zijn in de Vlaamse beweging, maar dan zonder conflict met de kerkelijke overheid. Er was ten tweede scouting zoals het in het Vlaams Verbond voor Katholieke Scouts was geïntegreerd in het katholieke en Vlaamse milieu, met openluchtactiviteiten (kamperen, trekken,

plein- en bosspelen) en het patrouillesysteem. En ten derde inspireerden de symbolen, stijl en romantiek van de Duitse katholieke jeugdbeweging *Bund Neudeutschland*, een beweging voor katholieke studerende in het aartsbisdom Keulen, die op dat moment door het naziregime al was gekortwiek.

Het succes van 'Jong-Vlaanderen' werkte aanstekelijk op de evolutie in de andere gouden. Eind jaren dertig gingen er ook in de gouden Antwerpen, Brabant en Limburg stemmen op die pleitten voor jeugdbeweging. Ze zagen daarin een middel om theoretische en ideologische tegenstellingen in het studerende milieu te overbruggen en de saaiheid van de tot dan toe bestaande KA-studiekringen te omzeilen. Karel Dubois van zijn kant was eerder bang dat de 'jeugdbeweging' de KA zou ondersneeuwen en wilde liever zo weinig mogelijk samenwerking met andere Vlaamse gouden, omdat hij steeds bleef vasthouden aan de verantwoordelijkheid van de eigen Brugse bisschop voor de KA in zijn bisdom. Maar toch drong de nieuwe lijn zich op. Het was bv. opvallend dat, toen in april 1939 de leidersbladen van de vijf gouden versmolten, het 'federale' blad inhoudelijk en qua formaat veel meer de voortzetting werd van het Oost-Vlaamse leidersblad *Tijdingen*, dan van het West-Vlaamse *Richten*, ook al bleef de West-Vlaamse titel behouden.

Ook West-Vlaanderen wordt jeugdbeweging (1938).

Tijdens de Tweede Wereldoorlog kwam het toch tot een nauwere samenwerking tussen de gouden. De bisschoppen drongen op het provinciaal concilie in Mechelen in 1942 aan tot meer nationale structuur in de KA-bewegingen, al onderstreepten ze dat dit de eindverantwoordelijkheid van de bisschop in zijn eigen

diocesen niet mocht opheffen. Door de oorlogsomstandigheden was intussen het Vlaamsgezinde element in KSA Oost-Vlaanderen en Limburg meer op achtergrond geraakt, of bleef beperkt tot romantiek, wat het overwicht van de 'jeugdbewegingslijn' versterkte. De bedding 'jeugdbeweging' zorgde ervoor dat de oude spanning tussen de Vlaamsgezinde en kerkelijk strijdende oriënteringen werd opgeheven en er op een ander plan een nieuwe synthese kon komen. Noordzeegouw stemde uiteindelijk in met meer samenwerking, al zorgde ze ervoor dat de gowleiding (en de eigen bisschop) de eindverantwoordelijkheid voor de diocesane KSA behield.

In januari 1943 werd in Hernieuwenburg een formele federatie gevormd onder de benaming 'KSA-Jong-Vlaanderen', een versmelting van de twee namen waaronder de beweging in Vlaanderen functioneerde. De traditie van de oude katholieke Vlaamse studentenbeweging, de Katholieke Actie en de idee jeugdbeweging werden nu principieel versmolten. Ook Dubois ging akkoord, zij het niet van harte en eerder uit noodzaak. In principe ging het om een 'interdiocesane federatie', in praktijk was het meer een confederatie van vijf nog erg autonome gouden, met elk een aparte historisch gegroeide eigen sfeer. Wel kwam het Algemeen Secretariaat, dat vanaf 1943-'44 begon te werken in Roeselare met een algemeen secretaris als vrijgestelde, op hetzelfde adres van de KA-centrale in de Leenstraat, het hoofdkwartier van KSA Noordzeegouw met Gaby Vandeputte als gowleider.

Beide foto's: *Openluchtlevens* in 1946 (uit het fotoboek *Monsalvaet dankt u!*)

Let op het mouschildje (kenteken voor schildknaap)

In de federatie bestonden nog veel meningsverschillen over het uniform. Alleen over de blauwe kleur van het hemd bestond eensgezindheid. Na de bevrijding sloten de een na de ander ook de oude studentenbonden zich aan bij KSA-Jong-Vlaanderen. Zij waren in West-Vlaanderen sinds 1933 gebundeld geweest in het Jong Volksche Front dat in 1943 meteen ophield te bestaan.

Gaby Vandeputte met het uniform van voor 1943.

Het jeugdbewegingsaspect ontwikkelde een eigen dynamiek, deels gestuurd van onderop waar het samen jong zijn in de plaatselijke bond zich weinig aan ideologische oriëntering gelegen liet, en deels gevoed en gekanaliseerd van bovenaf door de leiding die de groepsvorming en de openluchtactiviteiten technisch steeds verder ging ondersteunen en professionaliseren. In de 'jeugdbeweging als methode' lag de nadruk op het groepsleven in kleine groepjes met *self-government* door de leden, onder toezicht van leiders en proosten. Het succes van de jeugdbewegingsmethode deed bij de jeugdigen in alle KA-verenigingen een nieuw zelfbewustzijn groeien dat sterk genoeg was om de wat kunstmatige KA-ideologie te relativiseren of aan de kant te schuiven.

Noordzeegouw ging ervoor, op haar manier... (1945-1953).

Ook in West-Vlaanderen waren er die de wervende waarde van de jeugdbeweging onderstreepten, onder meer proost Jos Verhelle die vanaf 1936 een rol speelde in de gowleiding.¹ KSA Noordzeegouw richtte zelfs eigen kampeerhemen op: Hernieuwenburg

¹ Diezelfde Verhelle zou dertig jaar later, vanaf 1965, nog een rol spelen in de eerste redactie van het tijdschrift *Vandaag*, dat vanaf 1965 het vroegere *Hernieuwen* opvolgde als een blad voor alle studerende van +16 jaar oud.

en Vogelsang in Wielsbeke (1935–1965), Arteveldeheem in Cul-des-Sarts (1946-1949) en Monsalvaet in Westouter sinds 1945. Bovendien werd de differentiatie naar leeftijdsgroepen verder uitgewerkt.

Maar toch kwamen er de eerste tien jaar na de oorlog nauwelijks initiatieven om tot nauwere samenwerking tussen de gouwen te komen, al werd enkele malen van buiten West-Vlaanderen het plan geopperd een 'Jongvlaamse Staf' te houden om de federatie verder uit te bouwen. Die plannen werden telkens afgewezen. Wel kwamen de gouwen tot een akkoord over de benaming van de leeftijdsgroepen. In 1947 werd besloten overal de benamingen hernieuwers en knapen voor respectievelijk de ouderen en jongeren dan 14 jaar aan te nemen. Van de knapen werden in 1948 de leden van de lagere school afgesplitst om de jongknapengeleding met een eigen aangepaste werking te vormen.

Omdat zowel bisschop Lamiroy als algemeen verantwoordelijke voor het jeugdverbond van Katholieke Actie (JVKA) van het bisdom Brugge, Karel Dubois, absoluut vasthielden aan een diocesane autonome KA-structuur, ook inzake jeugdwerking, niet enkel voor de collegejeugd van KSA, maar ook voor arbeiders en boerenjeugd, en zelfs van de op gang komende parochiale Chirojeugd, leidde dit tot grote spanningen in de contactvergaderingen van het interdiocesaan JVKA, dat alle katholieke Vlaamse jeugdbewegingen overkoepelde. Voor KSA werd dat 'aparte' statuut van Noordzeegouw vooral verdedigd door de hulpgowproost Sylvaan Vyncke. Hij was een charismatische, jonge priester, die beschouwd werd als de opvolger van Dubois, maar die helaas al in 1949 overleed.

Sylvaan Vyncke (F00330)

Op zoek naar basisdoelstellingen... met Vlaamse wortels (1954-1958).

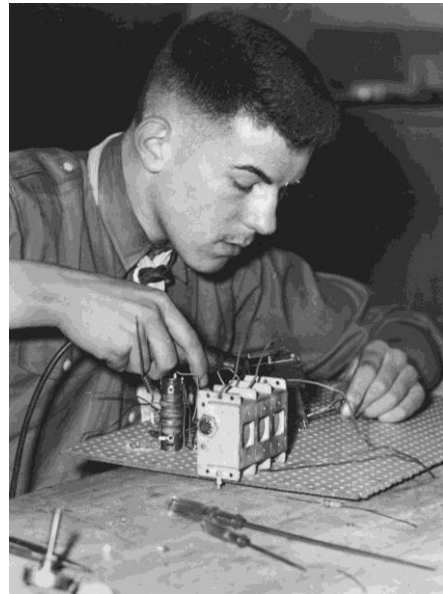
Toch werd in die jaren gezocht naar een meer adequate formulering van de basisdoelstellingen. Anders dan in de jaren dertig waren het niet meer vooral de proosten die hierin de toon aangaven, maar ook de lekenleiders, meestal Leuvense universiteitsstudenten, konden hierin eigen accenten leggen. Oost-Vlaanderen nam in die zoektocht naar het formuleren van de eigen opdracht voor KSA het voortouw. In de 'Verklaring van Loppem' bevestigde de gowleiding in 1954 dat KSA een 'jeugdbeweging' was waarvan de werking gedragen werd door de 'dienstenwerking'. Daardoor ging KSA-Jong-Vlaanderen naar buiten uit steeds meer lijken op andere jeugdbewegingen, zoals scouting of Chiro. Maar tegelijk wist de leiding, en ook dat stond vermeld in de verklaring van Loppem, dat KSA niet louter jeugdbeweging was – en zelfs niet mocht zijn – maar ernaar moest streven die in te bedden in de historische Katholieke Actie-roeping van bij haar stichting en in de Vlaamse roeping van haar voorganger, het AKVS.

Na een wisseling aan de top ging uiteindelijk ook in West-Vlaanderen de evolutie in die richting. Bisschop Lamiroy overleed in 1952 en werd opgevolgd door de uit het aartsbisdom afkomstige bisschop Emiel-Josef De Smedt. Ook in de gowleiding van KSA waaide een nieuwe wind,

Van de geplande 5 kwamen slechts 2 delen uit: Visie op KSA (1961) en Organisatie in KSA (1962). Dany Desmet van DOL poseerde voor de kaftfoto.

zeker na het overlijden van de 'stichter' Karel Dubois in november 1956. KSA ging zich nu - ook in Noordzeegouw - uitdrukkelijk presenteren als de erfgenaam van de Katholieke Vlaamse Studentenbeweging.

Geboeid door de wereld van de elektronica, vormingskamp Heemdienst te Tielt, 1959. Tijdens dat kamp leerden cursisten foto's nemen van elkaar o.l.v. dienstproost Roger De Pourcq. (foto F06212)

Dat bleek onder meer uit haar initiatief om in samenwerking met VVKS en nationalistische jeugdgroepen bij het eeuwfeest van de geboorte van Albrecht Rodenbach (1856-1880) in juli 1956 te Roeselare een Rodenbachviering op te zetten. Ze werd georganiseerd door nationaal secretaris Rik De Ghein (later secretaris van het IJzerbedevaartcomité) die een mooi geïllustreerde propagandabrochure uitgaf onder de titel: *Rodenbachjaar 1856-1956*. Daarin verscheen een artikel van Johan van Schoorhove, pseudoniem van de toen 32-jarige priester-leraar Jan Cogle, die drie jaar later, van 1959 tot 1962, gowproost van Noordzeegouw zou zijn. Onder de intrigerende titel 'Werd Rodenbach vermoord?' eiste hij in zijn bijdrage voor KSA de erfenis op van de oude Katholieke Vlaamse Studentenbeweging. Die wending bleek ook uit de inleiding van het in datzelfde Rodenbachjaar verschenen boekje *Stijl in KSA-Jong-Vlaanderen* dat in opdracht van de algemene leiding voor alle Vlaamse gowwen de Jongvlaamse stijl wilde codificeren en waarin de daar aangeprezen 'Jongvlaamse voornaamheid' werd gelegitimeerd met een uitvoerige verwijzing naar Rodenbach, wiens boodschap van 'reactie tegen het volksvreemde' en 'bekommernis om het scheppen van een typisch Vlaamse levensstijl' ook die van KSA werd genoemd.

Met een venster op de wereld...

Die nieuwe federale accenten kwamen van een jongere generatie die in de verschillende KSA-gouwen de leiding had overgenomen. Inzake Vlaamsgezindheid legden figuren als Gaston Geens, Roger Dillemans en proost Anton Busé vanuit Brabant en de Leuvense studentenwereld andere klemtonen. Ze betoogden dat naast de 'taalkwestie' ook de economische ontwikkeling van Vlaanderen aandacht verdiende. Met nadruk op 'werk in eigen streek' (invloed van de o.m. door prof. Pinxten gepropageerde streekeconomie) herinterpreteerden zij de Vlaamse beweging als een sociale beweging die studie en vorming vereiste en niet enkel moties en optochten.

(F05857)

De methodische uitbouw van de jeugdbeweging was dan weer vooral het werk van Oost-Vlaanderen, met een sterke gowleiding rond o.m. gowwleider Paul van Beveren en gowwproost Georges Gijsselsbrecht. Er kwam ook een herinterpretatie van wat Katholieke Actie moest zijn. De Oost-Vlaamse priester Flor Hofmans en zijn Brabantse confraters Jozef Ots, Bernard van den Berghen en Gust van Haegenborgh (VKSJ) namen het voortouw in deze zoektocht. Ze ontwikkelden een visie op KA die ruimer was dan zuiver kerkelijk apostolaat. In deze visie was de KA niet langer een leger in slagorde dat de samenleving moest

veroveren om ze meer te verkerkelijken. Ze was daarentegen het stille getuigenis en het langzame doorwerken van groepjes, die via een georganiseerde activiteit 'in de wereld' zouden proberen de samenleving meer evangelisch te maken, met respect voor de autonomie van 'het tijdelijke'. Meer het beeld dus van 'gist in de deeg'.

Deze nieuwe accenten vereisten een herdefiniëring van de doelstellingen van de beweging. Daarom besloot de Algemene Leiding van KSA om een Jongvlaamse Werkgemeenschap op te richten die een nieuwe 'basiskeure' moest opstellen die de eigen identiteit van KSA-Jong-Vlaanderen scherper in het licht zou stellen. De tekst van deze basiskeure, die grote overeenkomst vertoonde met de Oost-Vlaamse verklaring van Loppem, werd op een eerste federale Jongvlaamse Staf in augustus 1957 in Leuven goedgekeurd. Ze stipuleerde dat KSA-Jong-Vlaanderen vijf karakteristieken vertoonde:

KSA was – in die volgorde –

- 1) 'een jeugdbeweging,
- 2) een beweging voor jonge geestesarbeiders,
- 3) een vooruitstrevende en vernieuwende beweging,
- 4) de voorhoede van een eigentijdse Vlaamse beweging en
- 5) een kerkelijk apostolische beweging'

KSA had immers een rol te spelen niet enkel voor de vorming of de zelfontplooiing van de eigen leden, maar naar buiten toe: zowel in de samenleving, de Kerk als in de Vlaamse beweging.

Modeltentenkamp Sint-Bavo op het domein kasteel Rozenhof (Sint-Andries, Brugge) naar aanleiding van het Heilig-Bloedspel in Brugge in 1957 of 1962.(F06246)

De eerste karakteristiek – ‘jeugdbeweging’ – verwees ‘naar binnen’, naar de activiteiten als jeugdgroep of ‘bond’. KSA was intussen inderdaad tot een volwaardige jeugdbeweging uitgegroeid. Wekelijks vergaderden overal in Vlaanderen de leden in hun blauwe uniformhemden met Chiro-embleem en oranje das. Na hun openingsformaties met de liederen ‘Kerels der Noordzee’, ‘Viva Pio Duodecimo’ (pauslied) en soms de ‘Vlaamse Leeuw’, namen hun vendels deel aan bos- of groepsspelen, trokken op tocht of gingen knutselen in hun heem (‘de Burcht’). Er was ook het openluchtlevens op kamp met sjoorren, koken op houtvuren, kompaslopen en seinen. Van bovenaf werd door de leiding gestreefd naar theoretische onderbouwing van de jeugdbewegingsmethode en technische verbetering van de activiteiten. Dit deden zij via ‘dienstenkampen’ voor kamptechniek, sport en creativiteit, en via de uitgave van een vierdelige handboekenreeks *Jeugdleven*, waarin al die ‘vaardigheden’ werden uiteengezet en gecodificeerd. In het leidersblad *Richten* publiceerde elke Dienst en elke federale werkgemeenschap per geleding activiteitentips en thema’s. In Noordzeegouw had elke geleding (= leeftijdsgroep) en dienst toen reeds of minstens reeds in 1955 een eigen gouwhoofdman en –proost met hun eigen werkgemeenschap.²

² Je vindt hun namen op de website van KSA Noordzeegouw onder “Gouwkaders” op de werkgroep Altijd Jarig, map Altijd Jarig.

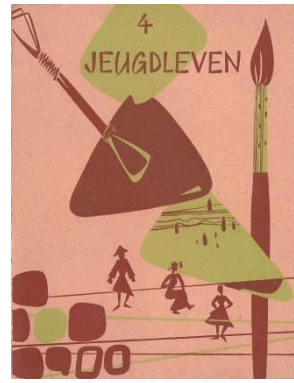
De volgende vier karakteristieken verwezen naar opdrachten in de bredere wereld. De verwijzing naar de Vlaamse beweging – bemerk de kwalificatie ‘eigentijdse’, die een ‘terugkeer’ naar het vooroorlogse Vlaams nationalisme probeerde af te houden, zeker gecombineerd met de termen ‘vooruitstrevend en vernieuwend’ – was typisch voor de ontstaansgeschiedenis van de beweging in Vlaanderen, de overige had KSA gemeen met zusterbewegingen in het buitenland.

De beide werkingsniveaus – vorming naar binnen en actie naar buiten – werden als complementair voorgesteld. De uitbouw van de jeugdbeweging in de jongere leeftijdsgroepen was een voorbereiding op ‘een bewuste apostolische openheid op het milieu... vooral bij de ouderen’. Geen enkele andere Vlaamse jeugdbeweging laboreerde zo sterk aan deze dubbele opdracht, die vanaf de jaren zestig vaak werd samengevat in de lapidaire uitdrukking van ‘vruchtbare spanning’ tussen ‘jeugdbeweging’ en ‘milieuwerking’, een woord dat niet verwees naar de natuur, maar wel naar de sociale omgeving van het ‘studerend milieu’.

Die theoretische oplossing impliceerde dus dat, hoewel de jeugdbeweging ‘als waarde op zichzelf’ werd erkend, de *eigenlijke* opdracht van KSA toch bleef liggen in de beïnvloeding van het studentenmilieu. Dat dit zo was, werd bevestigd door de impulsen die kwamen van de Internationale Katholieke Studerende Jeugd (IKSJ), een mee door KSA tot stand gebrachte internationale koepelorganisatie die een eerste stichtingsbijeenkomst had gehouden in 1946 te Freiburg (Zwitserland). Vergeleken met de andere aangesloten KSJ-bewegingen was KSA een buitenbeentje, want eigenlijk was zij de enige beweging waarvan het merendeel van de leden jonger was dan 16 jaar, de enige die de jeugdbewegingsmethodiek had geïntroduceerd en de enige waar het KA-ideaal en het nationale met elkaar vervlochten waren, zoals bleek uit het KSA-motto: ‘Vlaanderen hernieuwen in Christus’. Vanuit de ontwikkelingen in die IKSJ zouden in de jaren zestig de klemtonen in de doelstelling van KSA-Jong-Vlaanderen nogmaals worden verlegd, ditmaal meer in de richting van maatschappelijk engagement.

Over de houding van KSA Noordzeegouw daartegenover en over de periode met gouwproost Laridon en zijn gowploeien lees je in een volgend nummer van de *Nieuwsbrief*.

Louis Vos, Leuven

Reeks "Jeugdleven" uitgegeven door het Algemeen Sekretariaat van KSA-Jong-Vlaanderen; Leenstraat 50 in Roeselare respectievelijk verzorgd door de diensten

- (1) Dienst Lichamelijke Opvoeding (DLO): over sport en gymnastiek en allerhande spelen.
- (2) Dienst Openluchtlevens (DOL): over sjoorren, oriënteren, kamperen, koken, trekken, ...
- (3) Volksdienst over zang, exploratie, volksdans, vendelzwaaien, sterrenstoeten, toneel, kampvuur, EHBO, ...
- (4) Heemdienst: lokaalversiering, knutseltechnieken (boekbinden, vlechten,...), wetenschap en techniek (elektriciteit, radio, fotografie, ...)

2. Cul-des-Sarts, rechtzetting

In een vorige *Nieuwsbrief* hadden we het over het Arteveldeheem in Cul-des-Sarts en over de enige klankopname waarop gouvproost Karel Dubois te horen is. Van deze NIR-opname (Nationaal Instituut voor de Radio-omroep) dachten we dat dit een rechtstreekse opname was van de openings-plechtigheid. Met dank aan Jozef Durnez weten we nu dat het verhaal iets anders is verlopen... Hij schrijft:

Recente foto van het voormalige Arteveldeheem (Ward Poppe).

"Wat Cul-des-Sarts betreft: het was in 1946 dat wij, waarschijnlijk als eersten, mochten op kamp gaan naar het Arteveldeheem. Wij sliepen in de schuren van de hoeve. Sommigen op stro. Anderen waren blij te kunnen slapen op de

hooizolder. Tot er iemand serieus ziek werd met hooikoorts en dringend moest afgevoerd worden. Een zekere Dhoore van Wervik.

Ik herinner mij goed de plechtigheid van de "inwijding" (?). Er werd ons verteld dat men opnamen zou maken voor de radio. Wij marcheerden naar de kerk voor de H. Mis, daarna was er iets rondom het kerkplein. Maar we zagen of hoorden niemand van het NIR. Er werd ietwat geroddeld dat dit wel te maken had met de politiek.

Opening Cul-des-Sarts in 1946 (F06152).

Tot wij in de namiddag plots de auto's (een of meer?) van de NIR op de hofplaats zagen verschijnen. Er werd verzamelen geblazen en wij moesten in één van de schuren gaan zitten. Zingen, bidden (?), kortom doen alsof en er werden opnamen gemaakt op veel verschillende platen. Kanunnik Dubois sprak gedeelten van zijn preek en toespraak opnieuw uit in de micro en deed alsof werkelijk alles op de plechtigheid zelf gebeurde. Uit al die verschillende opnameplaten werden de definitieve stukken gemaakt, die waarschijnlijk de maandagavond uitgezonden werden. Wij zaten allen verzameld rond de radio om de uitzending te beluisteren en waren verwonderd dat het zo kort was, maar waren uiterst gelukkig dat het toch doorgegaan was.

Gedurende dit kamp hebben wij de Hitlerbunker nog niet mogen bezoeken. Wij deden wel een trektocht van enkele kilometers naar Saint Nicolas op de baan naar Rocroy. Uiterst lastig, maar om nooit te vergeten."

Jozef Durnez

3. “Mgr.” Quicke

Paus Franciscus benoemde Gaby Quicke (52), priester van het bisdom Brugge, tot “kapelaan van de paus”. De eretitel is een blijk van erkenning voor priesters die zich op een bijzondere manier inzetten voor Kerk en geloof. Quicke is sedert 2009 staflid van de Pauselijke Raad voor de Eenheid onder de christenen (Oosterse sectie). Hij mag

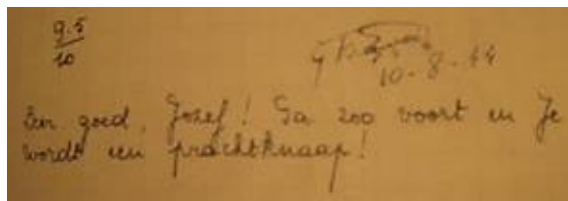
Gaby Quicke (rechts) geeft de fakkel door aan Bart Lagrange (links) (september 2011).

nu de titel monseigneur dragen. Gaby Quicke woont nu in Rome en was gouvproost in opvolging van Mgr. E. Laridon van augustus 1994 tot augustus 2011 en voorganger van de huidige gouvproost Bart Lagrange.

(Ward Poppe)

4. Jozef Soete en wat was de Sint-Bavotrek?

In ons knapenarchief bezitten we het Chiro-schrift van Jozef Soete (*1931). Het is echt wel een uniek document dat toont hoe een knaap in die (oorlogs)tijd zijn KSA-leven beleefde. Jozef was in 1944 knaap in de bond Pittem-Egem Arbeid Adelt en legde, zoals het hoorde, een schrift aan. Van zijn leider kreeg hij bijna het maximum als evaluatie.

In de folder ‘Ik wil knaap worden’, die we in ons archief bewaren, staat onder punt 7 ‘ONS CHIROSCHRIFT AANLEGGEN EN VERZORGEN’ hoe

de 18 bladzijden van zo’n schrift er moesten uitzien. Nauwgezet volgde Jozef de richtlijnen. Vanaf blz. 19 moesten de “trekken” en vaardigheden bijgehouden worden. In 1946 legde Jozef de St-Bavotrek af. Het staat in zijn boekje. Wij hebben er echter geen idee van wat de “St-Bavotrek” precies inhield. Als iemand ons kan helpen, dan graag een seintje. (Herman)

5. KSJ-KSA-VKSJ wordt KSA

Op zaterdag 7 maart kondigde KSJ-KSA-VKSJ op het Groepsleidingcongres aan dat men streeft naar een grotere eenheid binnen Vlaanderen en dat men wenst van de beweging een sterker merk te maken. Dit houdt onder meer in dat de naam van de koepelorganisatie vanaf 1 september 2015 niet meer KSJ-KSA-VKSJ, maar KSA zal zijn en dat alle werkkringen, behalve KSA Noordzeegouw, de keuze hebben gemaakt voor het koningsblauwe hemd. Deze veranderingen zijn het resultaat van een lang traject. In alle werkkringen (provincies) werd hier grondig over nagedacht.

De huidige nationale koepel KSJ-KSA-VKSJ bevat momenteel de volgende werkkringen: KSA Noordzeegouw, KSJ West, KSJ-KSA-VKSJ Oost-Vlaanderen, KSJ Antwerpen, KSJ Brabant en KSJ

Limburg. In West-Vlaanderen zijn er, in tegenstelling tot de andere provincies, twee provinciale koepels: KSA Noordzeegouw en KSJ West, elk met hun eigen geschiedenis en werking. KSA Noordzeegouw en KSJ West hebben eigen beleidsorganen en maken bijgevolg eigen keuzes. Dit is ook het geval geweest tijdens het traject rond meer eenheid in de beweging. Zo nam KSA Noordzeegouw de beslissing om de naamkeuze te onderschrijven, maar kon ze zich niet vinden in de overschakeling van het lichtblauwe naar het koningsblauwe (donkerblauwe) hemd. In KSA Noordzeegouw zijn alle bonden (behalve KSJ De Tokke Knokke) KSA-bonden en dragen alle leden sinds 1978 (het jaar van de fusie tussen KSA en VKSJ) het lichtblauwe uniform met oranje das.

Samen met de Tok (de typische donkerblauwe muts met oranje pompon) zorgt het lichtblauwe uniform met oranje das voor een eenheid in KSA Noordzeegouw. Op die manier zijn ze in de gemeenten bekend en onderscheiden ze zich ook van alle andere jeugdbewegingen.

Deze argumenten (de eenheid in KSA Noordzeegouw, bekendheid en zich onderscheiden van andere jeugdbewegingen) komen uit een bevraging die bij alle KSA-bonden van KSA Noordzeegouw werd gehouden en wogen sterk door in het nemen van de eindbeslissing om het uniform nu niet meteen van kleur te veranderen. Mochten de KSA-bonden toch het verlangen hebben om de overstap te maken naar het koningsblauwe hemd, dan zal de gouvraad van KSA Noordzeegouw een nieuw traject starten om

te zoeken hoe ze aan dit verlangen tegemoet kan komen.

KSJ West daarentegen roept nu reeds haar KSJ- en VKSJ-groepen op om hun naam en uniform te veranderen en meteen mee te stappen met de andere werkkringen naar een grotere en duidelijk zichtbare eenheid.

Een belangrijk gevolg van deze beslissingen is dat er in de toekomst misschien twee KSA-groepen in een gemeente of stad actief zullen zijn met een verschillend blauw uniform. Samen met de groepen bekijken de provinciale werkkringen wat de beste oplossingen zijn op het vlak van de naamgeving.

Wie vragen heeft over de verandering van naam en uniform kan terecht bij de leiding van de KSA-, KSJ- of VKSJ-groep en bij de provinciale secretariaten van KSA Noordzeegouw en KSJ West. (Hannelore)

*KSA Noordzeegouw – Dwarsweg 1, 8560 Gullegem
info@ksanoordzeegouw.be – (T) 056 40 48 12*

*KSJ West – Dwarsweg 1, 8560 Gullegem
ksjwest@ksj.be – (T) 056 40 48 10*

6. De map 'Altijd Jarig' anno 2015

Na drie papieren uitgaven van de map *Altijd Jarig* (1988, 1996 en 2002) en veel intenties om ze up to date te maken, beslisten we om er de digitale weg mee op te gaan. Omdat gegevens op papier snel 'verouderen' en aanpassingen niet zo gemakkelijk doorgevoerd worden, beslisten we om de map en de bijlagen gratis digitaal ter beschikking te stellen. Zo vind je op de website van KSA Noordzeegouw de bijlages die we dit jaar actualiseerden. (<http://www.ksj.be/index.php?wk=6&page=nieuw&naam=287&open=1>) Je kunt ook surfen naar de website van KSA Noordzeegouw en doorklikken

naar de werkgemeenschappen en dan naar Altijd Jarig.

Je kunt grasduinen in:

- Data gouwinitiatieven
- Gouwkaders
- Naslagwerken
- Tijdschriften en uitgaven
- Jong Volkse Front

In de loop van het komende jaar zullen we andere bijlagen onder handen nemen en de huidige aanvullen. Als je dus fouten ontdek, geef dan a.u.b. een seintje. Dan kunnen we de nodige correcties aanbrengen.

7. Activiteiten

Zoals elk jaar kwamen we weer tweemaandelijks samen met de ganse werkgroep om in Gullegem het archief te ordenen en opzoekingen te doen om vragen van KSA'ers te kunnen beantwoorden en mensen te ontvangen die zelf op onderzoek wilden gaan. Tussendoor werd er, soms met een beperkte groep, werk verzet. Zo werden de werkingsarchieven van de knapen, jonghernieuwers en ook dat van de vzw Monsalvaet, vroeger vzw Werk der Hemen, geordend, geschoond en beschreven.

We schreven drie artikels voor het leidersblad *Golfslag*: in het meinumner verscheen een historisch artikel over de werkgroep DOL/

openluchtlevens, in het septembernummer kon je allerlei kleine historische weetjes vinden en in december kon je lezen dat we met de werkgroep ook de digitale weg opgaan met de up-to-date versie van de map *Altijd Jarig*.

Naar jaarlijkse traditie waren we op de topconferentie met een stand, waar we oude mouwschildjes te koop aanboden, maar waar we vooral in de gesprekken met de leiding de aandacht voor de geschiedenis van de beweging wakker hielden. Tijdens de paascursus van de hoofdanimateuren verzorgden Astrid en Thomas de beurt historiek.

8. Giften van archiefmateriaal

Onze collectie verslagen en documenten van de Zeeuws-Vlaanderenwerkgroep (1958) is opnieuw een stukje groter dankzij Ewald Van Coppenolle die ons zijn bijgehouden verslagen schonk, samen met een boekje uit de klaroenerreeks: *"De drie tegen Moskou"*.

Van Jacques Faelens kregen we een uniek document uit 1942-43 van de St-Jacobsparochie (zie punt 11). Een aantal uitgaven uit de verkoopsdienst van vroeger kregen we van Michel Deruyttere. Tenslotte werden onze verzamelingen mouwschildjes en pins aangevuld: Piet Verstappen schonk wimpels van de Joepietochten en van de Nationale Veldloop voor Jongeren. Van Lieven Desmet (Ten Briel, Brugge) kregen we VKSJ-pins.

Van Annie Delva uit Ieper kregen we een origineel roodkapjesmuts en -sjaaltje toevertrouwd, samen met een dertigtal fotootjes. Vanuit het verre Hasselt vroeg Lutgart Zegers wat te doen met het prachtige gedenkboek van de Tocht van de Hoge Vrouwe van VKSJ Limburg in 1954. Elke VKSJ-groep verzorgde er een kunstige bladzijde in wanneer het beeld bij hen passeerde. Voorlopig is het boek nog steeds bij haar.

Het is duidelijk dat niet alleen andere provincies, maar ook VKSJ de weg naar ons vinden. Het wordt moeilijk om onze collectie te beperken tot KSA Noordzeegouw. Een gelijkaardige werking in andere provincies lijkt ons zinvol. Gelukkig loopt onze samenwerking met KADOC vlot.

9. Dienstverlening

In de loop van het jaar konden we opnieuw een aantal mensen helpen in hun zoektocht naar archief of in een antwoord op hun vragen.

Jorn Verschuere uit Deerlijk vroeg advies over het aanleggen van een bondsarchief.

Het provinciale secretariaat van KSA Antwerpen-Brabant vond een doos met vlaggen. Hoe die bewaard moesten worden wisten ze niet direct. We gaven tips om ze open te bewaren of op een grote koker. Indien de gouw ze niet zelf kan bewaren breng je ze best naar KADOC.

De VZW Joe English ontving van ons digitale foto's van AKVS-vlaggen waarvan Joe English mogelijks het ontwerp had gemaakt.

Oud-gouwleidster Sabine Goeminne vroeg dia's en foto's van hernieuweractiviteiten uit de jaren 90.

Blijkbaar vinden ook heemkundige kringen de weg naar ons. We kregen vragen van de kring Kempens Erfgoed die in 2015 wil inzetten op activiteiten rond het verleden van jeugdbewegingen.

Arsbroek (heemkundige kring van Assebroek, Brugge) wil in zijn jaarboek een artikel schrijven rond de KSA in de gemeente en vroeg wat wij van archief hadden.

Tot slot vroeg De Meiboom uit Gullegem een groepsfoto van frontsoldaten waar ook kanunnik Dubois op staat.

Karel Dubois

Omdat beelden meer zeggen dan woorden, krijgen we ook vragen naar beeldmateriaal.

We konden Nathan Van Gierdegom (KSA Roeselare) helpen bij de website die hij moest maken.

Voor hun jubileumboek bezorgden we KSA Waasmunster een filmpje en scans van foto's en mouwschildjes.

KSA Rooyghem had onze verzameling uniformen nodig voor een minitentoonstelling op hun startdag.

Voor een artikel in Kerk en Leven konden we een foto van Mgr. Laridon aanleveren n.a.v. het 15-jarig overlijden van onze gowwproost.

Tot slot bezocht Dries Vanneste ons archief op zoek naar info bij het schrijven van een artikel over de KSA in Bavikhove (1938-1963). Het artikel bevindt zich in onze bibliotheek.

10. De digitalisering van de dia's

Het voorbije jaar kregen we mede dank zij de medewerking van Karel Vandeputte, zoon van Gaby Vandeputte, eerste nationale leider van KSA Jong-Vlaanderen, een sterke impuls bij het digitaliseren van ons dia-archief. Samen met Dieter

is het de bedoeling om alle dia's op schijf te zetten tegen de zomervakantie. Voorlopig staan ze gerangschikt per activiteit maar het is de bedoeling om beetje bij beetje de beschrijving te verfijnen. (Herman)

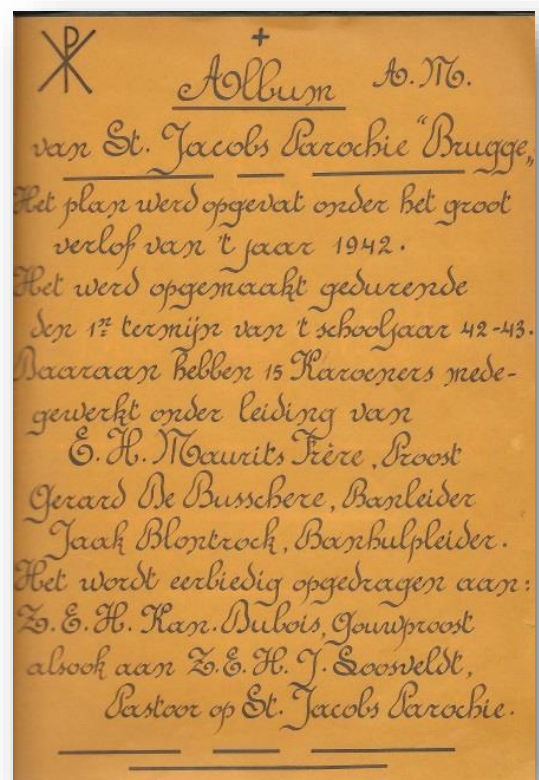
11. KSA Sint-Jacobs (1936-1942)

Jacques Faelens (°1930) stuurde ons vanuit Sint-Stevens-Woluwe een merkwaardige bundel toe over en gemaakt door de vergeten Brugse bond Sint-Jacobs uit het jaar 1942. Vijftien Klaroeners hadden als opdracht gekregen een bundel samen te stellen over hun parochie (het leven, de kerk, kapellen en gebouwen) en over hun klaroenerban. Enkele namen vallen op: de tieners Jaak Louf (de latere abt van Catsberg), Fernand Vandamme (tussen 1961 en 1988 CVP-volksvertegenwoordiger en parlementslid, later Brugse schepen Vlaamse Democraten) en banleider Fernand Etienne als prille twintiger (letterkundige en dichter in de jaren '40 tot '90). Het geheel is geïllustreerd met vooral eigen tekeningen en foto's die we ondertussen

inscanden. Hun eigen historiek ademt de sympathie uit voor de verandering ("We zijn jeugdbeweging geworden", 1938) t.o.v. de oude KSA-stijl. Het boek draagt een lakzegel aan een lint. (Eric)

Jos Verstraete, Fernand Etienne, ... Leys.

12. De kick van een archiefbeheerder: een toevallige en unieke vondst

Van Michel Deruyttere, DOL-leider in de jaren 50, kregen we een drietal boekjes. In één ervan, over "stijl in KSA", vonden we bij het doorbladeren toevallig een uniek ruitvormig mouwschildje met een gele chiro in een gele cirkel op een blauw veld. Het schildje moet van rond 1952 zijn en ontbrak in onze collectie. Omdat het ons totaal onbekend was, vroegen we hem om wat uitleg:

"Dit is een officieel KSA schildje dat ikzelf jarenlang gedragen heb op mijn uniform als KSA'er –knaap en wellicht nog als jonghernieuwer! Als mijn

uniform versleten was of te klein, dan werd het schildje van het vorige uniform afgenomen, zodat mijn zus dit op mijn nieuw uniformhemd kon naaien! Later is er een 'nieuw' schildje gekomen, iets meer design! Ja, spaarzame tijden!

Om dit te 'verdienen' moest je als Knaap opgenomen worden in KSA Noordzeegouw."
(Herman)

Deze en de vorige Nieuwsbrieven zijn nog altijd te lezen op de website van KSA Noordzeegouw:

www.ksanoordzeegouw.be

Klik 'werkgemeenschappen' aan, dan 'Altijd Jarig' en je vindt er de nieuwsbrieven terug.

Nog niet alle foto's zijn geïdentificeerd.

Misschien kan je helpen te identificeren.

Ook vind je ons terug op Facebook:

"Altijd Jarig KSA NZG"

liken en daarna kan je ons verder volgen.

Wie wil kan de Nieuwsbrief

ook digitaal krijgen i.p.v. per post.

Te melden aan: herman.leber@telenet.be

De trotse leden van de werkgroep 'Altijd Jarig'.

Van links naar rechts: Thomas Verniest,

Astrid Hooijberg, Dieter Durnez,

Herman Leber, Pascal Gryson,

Bart Dewitte en Eric Colenbier.

Wil je behoren tot "de Vrienden van het archief" en deze *nieuwsbrief* voortaan blijven ontvangen?

Contacteer ons. Je kunt bij ons ook terecht voor archiefschenkingen, vragen

of raadpleging... of zelfs financiële steun: BE74 4675 0073 5107

werkgroep Altijd Jarig, Herman Leber (050/39 29 18)

of KSA Noordzeegouw (056/40 48 12)

of altijdjarig@ksanoordzeegouw.be